

спеціально організована діяльність учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, що спрямована на самостійне виконання навчальних завдань різних рівнів складності, як на аудиторних заняттях, так і в позааудиторний час.

У статті досліджено індивідуалізацію професійного навчання ФШП в контексті розвитку професійної освіти. У ході дослідження визначені напрями індивідуалізації навчання ФШП. Результати дослідження можуть бути використані при розробці змісту технології індивідуалізації професійного навчання ФШП.

Список використаних джерел

1. Блажкун Т. Ідвідуально-особистісні детермінанти успішності професійної перепідготовки дорослих // Професійно-технічна освіта. – 2005. – № 4. – С. 31 – 32.
2. Ничкало Н. Ринок праці і проблеми модернізації підготовки кваліфікованих робітників. // Професійно-технічна освіта. – 2004. – №1. – С.4 – 12.
3. Радкевич В. Інноваційні процеси в сучасній професійній школі // Професійно-технічна освіта. – 2005. – №1. – С. 9 – 10.
4. Дев'ятьярова Т. А. Індивідуалізація методичної підготовки майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Українська інженерно-педагогічна академія. — Х., 2001. — 19с.
5. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні // Професійно-технічна освіта. – 2004. – № 3. – С. 2 – 5.

Ємельова А.П.,
асистент,
Криворізький ДПУ

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

В статтє рассматривается проблема подготовки будущего педагога к творческой профессиональной деятельности

In the article handle a problem training for teacher to be creative activity.

Метою статті є розкриття сутності та методики стимулювання творчої активності студентів педагогічного університету.

Сучасне життя людської цивілізації характеризується швидкими темпами розвитку. Прогрес усіх галузей людської діяльності залежить від компетентних людей, які творчо сприймають світ, діяльні, енергійні, працездатні і можуть досягти в обраній ними сфері діяльності високих результатів. Відповідно, важливою у державній політиці виявляється проблема творчості, навчання і виховання творчої особистості, стимулювання творчої праці. Тому актуальним стає вдосконалення педагогічної підготовки майбутніх педагогів до професійної творчої діяльності.

Компетентність педагога визначається не тільки рівнем фахових знань, а й вмінням творчо організувати як і свою діяльність, так і діяльність студентів. В.О. Сухомлинський наголошував, що справжній вчитель-майстер не може жити без творчості, повторюючи одне й те саме все своє життя. Тільки творчий вчитель може розвинути творчі можливості, творчі здібності у дітей. Він закликав вчителів пам'ятати головне правило педагогічної діяльності: "Обдаровані і талановиті всі без винятку діти" [3]. Крім того, на думку С.О. Сисоевої, творчість є одним із засобів підвищення емоційного тону учнів, закріплення комплексу емоційно-вольової регуляції, і головне, актуалізації позитивної гами переживань, яка супроводжує ефективну працю – переживання радощів від зробленого, досягнутого, почуття впевненості в своїх силах, в своєму творчому потенціалі [2, с.13]. Вирішити таке завдання можливо тільки в творчій діяльності, до організації якої повинен бути готовий кожен студент.

Основна частина. Творчу особистість визначають як особистість, межі творчості якої охоплюють дії від нестандартного розв'язку простого завдання до створення об'єктивно нового в певній галузі. Така особистість характеризується специфічними особистісними якостями, а саме: рішучістю, вмінням не зупинятися на досягнутому, сміливістю мислення, високим рівнем знань, потягом до нового, оригінального, тощо. Для творчої особистості потреба в творчості є життєвою необхідністю, а творчий стиль діяльності найбільш характерним. Тобто творчу особистість характеризують через поняття творчого стилю діяльності або творчої активності.

Творча навчальна діяльність студентів завжди опосередкована творчою педагогічною діяльністю викладача. Для того, щоб створити

сприятливі умови для розвитку творчих можливостей студентів необхідно визначити зміст навчального матеріалу, застосовувати у навчально-виховному процесі активних форм і методів навчання, які сприятимуть розвитку дивергентного мислення, проблемного бачення, фантазії, уяви. Ефективність застосування активних форм і методів навчання значною мірою визначається рівнем творчості студентів у навчально-виховному процесі. Саме тому вирішальне значення має застосування викладачем методів і прийомів стимулювання творчої активності студентів.

Під стимулюванням творчої активності студентів в процесі навчання розуміють таку діяльність викладача, яка спрямована на формування мотивів творчої діяльності у студентів і підвищення наявного рівня творчої активності на конкретному занятті, який забезпечує виконання запланованих викладачем мети та конкретних творчих завдань [2, с.103].

Основними критеріями прояву творчої активності студента на занятті є: уміння сформулювати проблему або побачити суть поставленого перед ним творчого завдання, виділяти в ньому головне і найсуттєвіше, самостійно розв'язати і надати розв'язку завершеного вигляду, уміння вийти за межі завдання, перетворити завдання в стимул.

Методи активізації творчої діяльності розглядалися в роботах таких авторів, як Г.С. Альтшуллер, А.В. Антонов, В.О. Моляко та інших. На основі аналізу існуючих методів і прийомів стимулювання творчої активності студентів у навчально-виховному процесі розглянемо найголовніші з них: стимулювання творчого процесу, емоційне переживання, використання методу відкриття, створення ситуацій з можливістю вибору, метод творчих проєктів, методика творчого тренінгу тощо.

Стимулювання творчого процесу полягає у тому, що у навчально-виховний процес вводяться цікаві приклади, досліди, парадоксальні факти, використовуються розповіді про фантастичні передбачення.

Емоційне переживання. Цей прийом полягає у створенні ефекту здивування, захоплення, недовіри. Виникненню емоційних переживань сприяють незвичайність наведеного факту, парадоксальність досліду, грандіозність і несподіваність цифрових даних. Обов'язкова умова – переконливість прикладів.

Метод відкриття. Цей метод передбачає створення в процесі навчання ситуації проведення наукового експерименту, науково-дослідної роботи. Він стимулює активну дослідницьку діяльність студентів, підвищує їх

зацікавленість у навчальному процесі, сприяє активності студентів під час засвоєння нового матеріалу, стимулює їх інтелектуальну діяльність, закріплює впевненість у своїх можливостях, виховує незалежність поглядів. Викладач сприяє розвитку у студентів дослідницьких умінь, якщо він допомагає їм визначити мету діяльності, одержати необхідну інформацію, знайти необхідні ресурси діяльності, провести аналіз і оцінку роботи. Управління дослідницькою діяльністю студентів з боку викладача повинно бути організовано як творча діяльність, тобто з максимальною опорою на принципи самоуправління.

Ситуації з можливістю вибору. Цей метод полягає у тому, що на занятті створюються ситуації, які спонукають студента до вибору. Такі ситуації стимулюють активність і самостійність у навчанні. Вони можуть бути двох рівнів. Найнижчий – це вибір з двох, далі – створення викладачем різних ситуацій з можливістю вибору і третій рівень – це створення таких умов, коли самі учні перевіряють свій власний вибір, а викладач виступає у ролі помічника.

Запитання, що стимулюють процеси мислення вищого рівня. Дослідник С.О. Сисоева підкреслює, що “творча праця педагога полягає у тому, щоб дітей вчити мислити, що це – найважливіший аспект педагогічного процесу” [2, с.107]. Запитання, які ставить викладач студентам, можуть бути вузькими, відкритими і стимулюючими процеси мислення вищого рівня. Вузьке запитання – це запитання, яке передбачає тільки одне тлумачення. На таке питання дається однозначна відповідь. Запитанням відкритого типу називається таке запитання, яке передбачає детальну відповідь з переліком якостей чи рис по суті питання. Запитання такого типу дають волю фантазії, уявленню, крім того закріплюють впевненість і стимулюють процеси мислення вищого рівня.

Метод проектів. У основі цього методу лежить розвиток пізнавальних здібностей студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, розвиток критичного та творчого мислення, вміння побачити, сформулювати та творчо вирішити проблему. Метод проектів в навчальній діяльності містить наступні етапи: 1. Підготовчий: планування викладачем проекту в рамках навчальної програми; пропозиція ідеї викладача студентам на занятті; обговорення ідеї. 2. Організація роботи: формування мікро груп; розподіл завдань, практична діяльність студентів в умовах проекту. 3. Заклучний етап: проміжний контроль, обговорення способу оформлення проекту,

документування проекту, презентація результатів проекту всій групі; підведення підсумків виконання проекту (обговорення результатів, оцінювання робіт); етап практичного використання результатів проекту (наочні посібники, доповіді на заняттях, наукових конференціях).

Впровадження методу проектів потребує зміни методики викладання. Викладач повинен стати організатором творчості студента: скласти план проекту роботи, запропонувати проекти виробів, допомогти кожному студенту у вирішенні поставлених завдань, підказати раціональні та оптимальні технології рішення проекту.

Методика творчого тренінгу КАРУС. Розроблена українським психологом В.О. Моляко [1]. Назва методики утворена від російських слів "комбинирование, аналогизирование, реконструкция, универсализация, случайные подстановки". Включає теоретичний курс, що розкриває структуру процесу розв'язання творчої задачі (вивчення і розуміння завдання, формування гіпотези, перевірка гіпотези), стратегії розв'язання творчих задач [1].

Враховуючи зазначене вище доцільно вважати, що проблему підготовки майбутнього педагога до творчої діяльності можна вирішити застосуванням викладачем методів і прийомів стимулювання навчальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Моляко В.О. Психологічна готовність до творчої праці. -К.: Знання, 1989. - 48 с.
2. Сисоєва С.О. Педагогічна творчість: Монографія. Х.-К.: Книжкове видання: "Каравелла", 1998.- 150 с.
3. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи. Бесіда 1. Основні проблеми творчої праці вчителя // Вибр. твори в 5 т. -К.,1976. - 458с.

Копилова О.М.,
аспірант,
Криворізький ДПУ

ВИВЧЕННЯ ЦІННОСТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ, ЯК СКЛАДОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

В статье рассмотрены понятия „ценность”, „ценностные ориентации”. Автор показал проблему ценностных ориентаций современной молодежи.

The article deals with some problems of value orientations in students' life.

Метою статті є визначення поняття цінності у психолого-педагогічній літературі, розгляд важливості цінностей у сучасного студентства, з'ясування класифікації цінностей.

На межі століть людство виробило ряд ціннісних категорій – людина як самоцінність вищого порядку, праця, мир, воля, справедливість, рівність та ін. Вони вказують на нову межу, з якої починається відлік у розвитку гуманістичної культури всієї системи цінностей. У цьому відношенні важливо визначити, а що є цінність як аксіологічна категорія для того, щоб зрозуміти все різноманіття її аспектів та визначити сутність цінності, як професійного поняття.

Представники європейської та американської аксіології ХІХ та початку ХХ століть з різних теоретико-методологічних позицій намагалися визначити сутність, природу, функції цінностей, але головний їх недолік полягав у тому, що образ людини розглядався ізольовано від соціальних умов людського життя.

В умовах демократизації, духовно-інтелектуального відродження українського народу, зростання культурно-просвітницької активності мас, гуманізації та гуманітаризації реформованої освіти, росту національної самосвідомості суспільства активізується проблема духовного збагачення, переосмислення цінностей та ціннісних орієнтацій особистості. Так, у Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті зазначено, що головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування покоління, здатного створювати й розвивати цінності громадянського суспільства. Тому одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти є формування загальнолюдських цінностей у майбутніх фахівців.

У науковій літературі, існує велика кількість тлумачення понять та класифікацій цінностей. Отже, ця проблема знайшла відображення у

філософській, соціологічній, психологічній та педагогічній науках.

До генези поняття „цінність” зверталось багато філософів сучасності (В.Брожик, В. Василенко, В. Водзинська, О. Дробницький, А. Москаленко, І.Попова, В. Сержантов, Л. Столович, В. Тугарінов та ін.

Педагогічні аспекти проблеми формування, розвитку ціннісних орієнтацій розглянуто та проаналізовано за різними напрямками: аксіологічним (О. Булінін, В. Гриньова, М. Нікандров, В. Повзун, А. Серий, В. Сластьонін, Т.Смирнова та ін.

Роль та вплив цінностей та ціннісних орієнтацій на становлення особистості висвітлені в працях Є. Барбіної, І. Беха, А. Богуш, М.Боришевського, В.Бутенка, Т. Бутківської, І. Зязюна, Л. Крицької, Л.Ломако, Л. Савченко, В. Струманського, Р. Скульського, І. Тараненко, Л. Хомич та ін.

Так, В. Тугарінов у своєму дослідженні говорить, що цінність несуть ті явища (чи сторони, властивості явищ) природи та суспільства, які корисні, потрібні людям історично визначеного суспільства чи класу в якості дійсності, цілі, ідеалу [8]. З даного визначення виходить, що цінністю може бути не тільки те, що існує, але й те, що ще необхідно здійснити, за що потрібно боротися. В якості критерію цінності В. Тугарінов виділяє корисність. Отже, В. Тугарінов трактує цей феномен у трьох варіантах:

- 1) цінність як значущість, корисність предметів та явищ;
- 2) цінність як ціль, ідеал;
- 3) цінність і як значущість, і як ідеал.

Близьким до даного розуміння феномену філософії є О. Дробницький. „Явище цінності виникає за умов протиріч між уже досягнутими потребами; виниклою необхідністю... з одного боку та існуючою дійсністю, яка на даний момент ще не дозволяє зразу і повністю вирішити ці проблеми з іншого боку” – зазначає О. Дробницький [1, с.7]. Відповідно, ці протиріччя А. Здравомислов підкреслює, що тільки духовні прагнення, ідеали, принципи, норми моралі і є сферою цінностей. Цінності в його концепції виступають як особливі продукти духовної діяльності людини, у ході яких певним чином перетворюються та демонструються соціальні властивості речей [1, с.65].

Аналіз проблеми цінностей призводить К. Роджерса до чотирьох припущень: 1) ціннісний процес як частина життя людини має органічну основу, базується на довірі людини до мудрості цілісного Я, а не якоїсь його частки; 2) ефективність цього процесу прямо пропорційна відкритості людини своєму внутрішньому досвіду; 3) чим більша відкритість людей їх

внутрішньому досвіду, тим більшою є спільність їх цінностей; 4) загальні для всіх людей цінності гуманістичні та конструктивні. Роджерс вважає, що універсальні цінності дійсно існують, однак вони знаходяться у самій людині, тому їх не можна дати, а можна лише створити умови для їх розвитку [1].

Таким чином, цінність як аксіологічна категорія має багаторівневу структуру. Загальним, об'єднуючим є той факт, що цінності відображають світ людини, його культуру. Цінності можуть існувати як суб'єктивні, що відображаються у свідомості людини. Діалектика даної аксіологічної категорії показує, що в Історії розвитку суспільства вищою цінністю стає людина як особистість, як самоціль суспільного розвитку.

Експериментальне дослідження було проведено на базі студентів I - II курсу Криворізького державного педагогічного університету, спеціальність українська мова та література, в опитуванні приймало участь 33 студента.

Аналізуючи відповіді на запитання анкети „Чим приваблює Вас вища освіта” студенти педагогічного вузу на перше місце ставлять можливість отримати професію яка мені цікава 72,7%, на друге – можливість найбільш повно реалізувати свої здібності 54,5% на третьому місці 53,1% можливість стати освіченою людиною, на четвертому можливість спілкування з цікавими людьми 30%. Наміри студентів працювати за спеціальністю у держсекторі виказали лише 21,2% майбутніх педагогів. 15% студентів педвузу планують навчатися в аспірантурі. Бажають отримати другу вищу освіту та працювати за спеціальністю у не державному секторі 12%, багато студентів не пов'язують свою роботу з отриманою спеціальністю, бажають займатися чим завгодно тільки добре платили та чим завгодно тільки б не бути безробітним. Прагнуть продовжити навчання за кордоном 3%.

З метою визначити проблему формування ціннісних орієнтацій у шкільній практиці, ми спостерігали, опитували шкільних вчителів. У ході експерименту вивчався досвід роботи вчителів школи, а також проводилося опитування вчителів, яке показало, що на уроках вони рідко акцентують увагу на розвиток загальнолюдських цінностей особистості, пояснюють це браком часу. Частина вчителів(21%) використовують навчальний матеріал предмета для показу, аналізу й синтезу ситуацій „добро – зло”, „прекрасне – огидне”, „щедрість – жадібність”, „життя – смерть”, „справедливість – несправедливість”.

Учителі наголошують на тому, що проблема загальнолюдських цінностей пов'язана з соціальною сферою суспільства, економікою країни.

Учителям більше уваги треба приділяти роботі з розвитку загальнолюдських цінностей з такого напрямку, як проблемний виклад знань, виконанню учнями самостійних завдань, використанню дидактичних ділових, рольових ігор, спеціально створених ситуацій.

Аналіз спостережень показав, що викладачі вищих навчальних закладів мало, та не завжди вчасно використовують на заняттях, такі ситуації, які б формували загальнолюдські цінності. Через те, у студентів переважає низький та середній рівень сформованості цих понять; низький рівень пізнавального інтересу до предмета, переважають задовільні і незадовільні оцінки. Спостереження за студентами доводить, що загрозою для них є ще й психологічне налаштування: песимізм, прагнення жити сьогодишнім днем, відсутність наполегливо вчитися. Виходом з цієї ситуації, на наш погляд, є перегляд всіх навчальних програм та орієнтація на формування ціннісних парадигм виховання.

Проведений нами експеримент показав, що використання ситуацій та завдань з формування загальнолюдських цінностей на заняттях з курсів „Вступ до спеціальності” та „Педагогіка” підвищує якість знань, викликає цікавість до предмету, приводить до прояву між особистих відносин типу „вчитель-учень”, „учень-вчитель”, знімає напругу і робить атмосферу занять психологічно більш легкою і невимушеною.

Під час використання на заняттях ситуацій, завдань на визначення загальнолюдських цінностей студенти повинні були уважно слідкувати за ходом думок своїх однокласників, ставити питання, щоб підтримати хід розмови. Від них вимагалось виявлення засвоєних знань та обґрунтування, прояв загальнолюдських цінностей.

Студенти стали більш терплячими, щирими, гуманними. Відповіді на заняттях стали більш розширеними, вагомими. У більшості студентів виник інтерес до читання. Дані досліджень свідчать про те, що введення в навчальний процес ситуацій, які розкривають поняття „добро-зло”, „справедливість – ганьба”, „любов – ненависть” - сприяють зросту загальнолюдських цінностей студентів, допомогли підвищити пізнавальну активність. Примножилась кількість студентів, які позитивно почали ставитись до навчання.

Впровадження в практику результатів досліджень, як нам здається, сприятиме більш глибокому і успішному втіленню в життя завдань, відбитих у концепції національної загальноосвітньої школи.

Отже, ціннісні орієнтації визнані ведучими елементами в мотивації

людських вчинків, реалізації програм з поведінки, при цьому навіть діагностуються механізми їх зародження та формування. Слід відмітити, що у структурі особистості місце ціннісним орієнтаціям відводиться у спрямованості, відмічений безпосередній зв'язок з іншими компонентами особистості. Ціннісна орієнтація є елементом структури особистості, який функціонує на свідомому рівні.

На підставі аналізу філософської, соціологічної, психологічної, педагогічної літератури можна зробити висновок, що ціннісні орієнтації – це вибіркова, відносно стійка система спрямованості особистості, зорієнтована на певні соціальні цінності, яка формується у діяльності людини.

Молодь є найбільш сприятливою категорією населення до процесів трансформації суспільства. Аналіз отриманих даних дозволяє зробити висновок що більшість студентів орієнтована на індивідуалізм, не орієнтована на допомогу від держави. Тому потрібне коригування виховної роботи серед молоді. Подальшу свою роботу ми бачимо у з'ясуванні мотивів студентів.

Список використаних джерел

1. Анненков В.П. Психолого-педагогічні особливості формування ціннісних орієнтацій учнівської молоді в умовах промислово економічного коледжу: Дис...канд. пед. наук: 13.00.05; 13.00.01. – К., 1996.- 136с.
2. Брожик В. Эстетика на каждый день. – М.: Знание, 1991. -208с.
3. Вієвська М.Г., Савченко Л.О. Студент ХХІ століття.- Кривий Ріг //Збірник наукових праць .-№7.-2004.-С.3-7.
4. Кон И.С. Как построить своё "я" - М.: Просвещение, 1991. - 115с.
5. Новикова С.В. Ценносные ориентации студентов педагогического вуза в сфере общения и пути их формирования: Дис...канд. пед. наук: 13.00.01.- К.,1984. -182с.
6. Рубинштейн С.Л. Человек и мир // Проблемы общей психологии.– 2-е изд.– М.: АПН РСФСР, 1976.– С. 253-381.
7. Слостенин В.А., Чижилова Г.И. Введение в педагогическую аксеологию.- М; Академия, 2003.-192 с.
8. Тугаринов В.П. О ценностях жизни и культуры.- Л.: ЛГУ, 1960.- 156с.

Кругла Ю.О.,
студентка 5 курсу,
Криворізький ДПУ

РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

В статті аналізується значимість розвитку естетичних чувств студентів. Раскрывается значение меры развития эстетического чувства на общественную деятельность будущего учителя технологии.

In this article I analyse the importance of developing of esthetic feelings. The meaning of developing of esthetic feeling for the social activity of future teacher is opening.

Людина не тільки пізнає дійсність у процесах сприйняття, пам'яті, уяви й мислення, але разом з тим і ставиться так чи інакше до тих або інших фактів життя, випробовує ті або інші почуття стосовно них. Таке внутрішнє особисте відношення має своїм джерелом діяльність і спілкування, у яких воно виникає, змінюється, зміцнюється або вгасає. Почуттям називають і патріотизм, багато в чому визначальній позиції людини. Тим же поняттям позначають і скороминуще задоволення, що виникло через те, що після довгого дощу блиснуло сонце.

Почуття - це пережиті в різній формі внутрішні відносини людини до того, що відбувається в його житті, що вона пізнає або робить.

Ми погоджуємося з А.В. Петровським у тому, що „почуття, це один з найбільш яскравих проявів особистості людини, що виступають у єдності з пізнавальними процесами й вольовою регуляцією поведінки й діяльності. Зміст почуттів визначає стійке відношення особистості до того, що вона пізнає й робить” [3, с.330].

Утворення зовнішніх почуттів – це результат тривалої біологічної еволюції світу, виникнення і розвиток естетичних духовних почуттів - результат всієї соціальної історії людства. Здатність активно сприймати навколишній світ в формах по-людському розвиненої чуттєвості не є закладеною в нас природою (на відміну від самих органів почуттів), а є продукт культурно-історичний.

Проаналізувавши дослідження Н.П. Волкової ми робимо висновки, що індивід, вступаючи в життя, застає готовим не тільки соціально-економічний лад, але і певну культуру суспільства, матеріальні і духовні цінності. Для нього вони виступають передусім як умова реального буття. Тільки в процесі

практичного привласнення індивідом соціального досвіду, викристалізованого в культурі суспільства, олюднюються його первинні біологічні потреби і почуття, формуються власне людські духовні потреби і здібності. До їх числа належить естетична потреба і естетичне відношення як здатність її задоволення [1, с.122].

Естетична потреба виникає лише при наявності естетичного почуття - цієї основи естетичного відношення до світу. Тобто естетичне почуття - це така духовна освіта, яка означає певний рівень соціалізації індивіда, піднесення його потреб до істинно людських, що є значним фактором естетичного виховання майбутнього вчителя, а зокрема це безперечно є невід'ємною частиною виховання майбутніх вчителів технології.

Потрібно при цьому мати на увазі, що людина не може задовольняти будь-яку потребу, не задовольняючи себе цілісно як особистість. Отже, можна стверджувати, що характер естетичного почуття, його ціннісна орієнтація є найважливішою соціальною характеристикою майбутнього вчителя технології як особистості.

Опосередкованість естетичного відношення попереднім естетичним досвідом людства, зафіксованому в культурі, служить однією з причин спільності естетичного почуття людей. Міра спільності естетичного почуття різна. Характер світовідчуття може бути загальним для цілої історичної епохи.

Також можемо зробити висновки зі статті Л.О. Новек, що існуючі в суспільстві форми естетичного світовідчуття виступають по відношенню до окремого індивіда не у вигляді норм, що приписують певне відношення людини до дійсності, вони швидше приймають значення моделі, на основі якої людина буде власне світосприймання. Від того, який комплекс соціокультурних чинників вплине найбільшим чином на індивідуальний розвиток особистості, залежить якість індивідуального естетичного почуття [2, с.90]. Таим чином, можемо стверджувати, що міра розвинутої естетичного почуття також індивідуальна і значною мірою залежить від зусиль особистості майбутнього вчителя по оволодінню багатством естетичної культури, виробленої людством. Вона є в той же час і мірою соціалізації особистості. Нерозвиненість естетичного почуття свідчить про низьку духовність людини, про нездатність її піднятися до істинної суспільної данності будь-якого акту життєдіяльності, що є неприйнятним для вчителя взагалі, і для майбутнього вчителя технології зокрема.

Міра розвинутості естетичного почуття істотно впливає на характер і якість суспільної діяльності людини. Найбільш виразно це виявляється в мірі потягу до краси, досконалості, гармонії, що є дуже важливим і необхідним саме для майбутніх вчителів технології, які повинні виховувати естетичні почуття в собі, щоб потім передати їх у навчанні з частинкою своєї душі дітям. Отже, стаючи істотною характеристикою особистості майбутнього вчителя, естетичне почуття накладає відбиток на будь-який акт діяльності людини і його духовне переживання.

Таким чином, естетичне почуття є основним проявом естетичної свідомості, на якій можуть формуватися більш складні елементи його структури, що забезпечують естетичний розвиток і вдосконалення особистості і суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Волкова Н.П. Педагогіка.-К.:Видавничий центр «Академія»,2003. - 576с.
2. Новек Л.О. Естетичне виховання у сучасній школі України//Радянська школа. - 1991. - №5. - С.89-93.
3. Петровский А. В. Психология.- М.: издательский центр «Академия», 2002.- 512с.

РОЗДІЛ II. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ЇХ ПІДГОТОВКИ

Антоненко І.І.,
канд.техн.наук, доцент,
Криворізький ДПУ

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Разработанные учебно-контролирующие программы на базе текстового редактора Microsoft Word и программы тестирования "Ассистент". Применение учебно-контролирующих программ в условиях перехода на кредитно-модульную систему соответственно Болонского процесса оказывает содействие повышению эффективности изучения студентами общетехнических дисциплин.

Developped scholastic-checking programs on the base of text editor Microsoft Word and program of testing "Assistent". Using is didactic-checking programs in conditions of transition on credit-module system accordingly Bulougne process renders the assistance to increasing to efficiency of study by students of technical discipline.

Мета дослідження: розробка і впровадження навчально-контролюючих програм при вивченні загальнотехнічних дисциплін в умовах кредитно-модульної системи навчання відповідно до Болонського процесу.

Перехід на кредитно-модульну систему навчання вимагає розробки відповідної системи контролю знань студентів, удосконалення форм організації навчального процесу з використанням сучасних інформаційних технологій.

Контроль знань студентів дозволяє оцінити ступінь засвоєння матеріалу дисципліни та якості фахової підготовки з метою приведення одержаних результатів до необхідного професійного рівня.

Під системою контролю розуміють періодичність контролю, сполучення форм і методів його проведення, а також методику оцінки знань студентів. До основних дидактичних принципів системи контролю знань відносять: об'єктивність, систематичність, індивідуальність.

Систематичний контроль знань студентів потрібно розглядати як засіб педагогічного керівництва. Тому необхідно раціонально збільшити його періодичність, розумно поєднуючи різні форми контролю.

Відомі слідуючи форми контролю: семінари, письмова контрольна робота, контрольні домашні завдання, колоквиум, звіт з лабораторних робіт, атестація, залік, захист курсових проєктів, самоконтроль, іспит. Чередування форм контролю повинно передбачатися системою контролю, яку необхідно розробити по кожному предмету. В залежності від складності предмету та його практичній направленості форми контролю можуть бути різноманітними.

Треба так вистроїти процес навчання, щоб він мав усі позитивні якості індивідуального навчання, та в той же час був масовим і не вимагав збільшення кількості викладачів.

Відповідно до „Положення про курсові, іспити і заліки” у вузах проводяться заліки, іспити, проміжна та семестрова атестація. За винятком проміжної атестації, яка проводиться один раз, усі інші форми контролю відносяться до підсумкових способів контролю.

Основним ефективним способом поточного контролю загальнотехнічних дисциплін є співбесіда по звітах за лабораторні роботи. Проте співбесіди-звіти на лабораторних заняттях не охоплюють весь курс дисципліни і не створюють умов для систематичної роботи студентів над навчальним матеріалом.

У цих умовах основним методом поточного контролю знань студентів може і повинен стати самоконтроль за допомогою комп'ютера. Впровадження навчально-контролюючих програм дозволяє індивідуалізувати навчання. При цьому швидкість засвоєння інформації залежить тільки від здатності студента. Доведено також, що впровадження комп'ютерної техніки у навчально-виховному процесі вищих освітніх закладів дає змогу посилити активізацію навчальної діяльності [1].

Систематичність контролю дозволяє управляти навчальним процесом в ході семестру і сприяє усуненню недоліків в організації навчального процесу до підсумкових іспитів. Свої відповіді при самоконтролі на поставлені питання студент вводить у контролюючу програму на комп'ютері, який повідомляє йому об'єктивну оцінку знань. При неправильній відповіді студент може самостійно усунути пропуски в знаннях за допомогою навчальної програми, де викладений навчальний матеріал у повному об'ємі. Активізуючи пізнавальну діяльність, комп'ютер забезпечує творчу діяльність при самостійній роботі студентів [2].

Така система самоконтролю дозволяє вирішити задачу якісного вивчення матеріалу в ході семестру.

При вивченні загальнотехнічних дисциплін в педвузах комп'ютерні технології майже не використовуються. Тому виникла необхідність розробки навчально-контролюючих програм з курсу загальнотехнічних дисциплін.

Під час проведення дослідження було з'ясовано, що існуючі навчально-контролюючі програми розроблені для конкретних предметів, є складними у використанні або розраховані на чотириох бальну систему оцінювання знань. Тому виникла необхідність розробки навчально-контролюючих програм з курсу загальнотехнічних дисциплін для педвузів в умовах кредитно-модульного навчання.

При розробці навчально-контролюючих програм з загально технічних дисциплін ми, перш за все, керувалися принципом доступності знань. Складаючи навчально-контролюючі програми з курсів „Теплотехніка”, „Деталі машин”, „Основ взаємозаміни та стандартизації” ми аргументувалися даними про те, що рівень вміння студентів користуватися комп'ютером зовсім початковий. Тому були обрані програми дуже прості у використанні: текстовий редактор Microsoft Word та програма тестування „Асистент”.

Навчальна частина програми включає в себе електронний варіант лекційного матеріалу, доступ до якого студент має у будь-який, зручний для нього час. Простий інтерфейс текстового редактору Microsoft Word, в якому представлений електронний варіант лекцій, дозволяє користуватись інформацією навіть тим студентам, які слабо підготовлені до роботи з комп'ютером, а також дає можливість відтворити будь-який фрагмент навчальної програми на папері. Це дає змогу студентам самостійно опрацювати необхідний матеріал у випадку «прогалин» в знаннях.

Контролююча частина представлена у вигляді тестового завдання. Використання тестування дозволяє вирішити наступні задачі: підвищити індивідуалізацію навчання, забезпечити об'єктивність оцінки знань студентів та здійснити автоматизований контроль знань за допомогою комп'ютера. Тестова система спонукає студента працювати більш регулярно та дозволяє якісно змінити контроль знань студентів, які самостійно можуть вибрати необхідну допомогу електронного підручника навчальної програми.

При визначенні критеріїв оцінювання знань студентів на екзаменах викладачі керуються національною чотириохбальною шкалою. Оцінка

„незадовільно” виставляється студентам які мають значні прогалини в знаннях і не можуть продовжувати навчання або приступати до професійної діяльності. Оцінка „задовільно” передбачена коли прогалини в знаннях можуть бути усунені студентом в процесі навчання або праці. Оцінку „добре” заслуговує студент, який показав повне знання навчального матеріалу, але допущена незначна помилка. Оцінка „відмінно” - відповідь свідчить про глибокі знання.

Успішність студентів на заліках оцінюється за двобальною шкалою („зараховано”, „не зараховано”).

Національна оцінка в умовах кредитно-модульної системи навчання підлягає обов'язковому переведенню до шкали ECTS, див. табл.1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання знань студентів

За національною шкалою (залік)	За національною шкалою (екзамен)	За шкалою ECTS	Визначення оцінки ECTS
ЗАРАХОВАНО	ВІДМІННО	A	«Відмінно» - глибокі знання, допущена незначна помилка
	ДОБРЕ	B	«Дуже добре» - повні знання допущено кілька незначних помилок
		C	«Добре» - досить повні знання, допущено серйозну помилку
	ЗАДОВІЛЬНО	D	«Задовільно» - прогалини у знаннях, допущено ряд серйозних помилок
		E	«Достатньо» - виконання задовольняє мін. критеріям
НЕ ЗАРАХОВАНО	НЕЗАДОВІЛЬНО	FX	«Незадовільно» - з можливістю повторного складання
		F	«Незадовільно» - з обов'язковим повторним вивченням курсу

При введенні кредитно-модульної системи відповідно до Болонського процесу для здійснення контролю знань студентів використовують 100 бальну шкалу ECTS, яка має 7 оцінок: A, B, C, D, E, FX, F.

В умовах кредитно-модульного навчання та комп'ютерного тестування необхідно також визначитися з оцінкою знань студентів у відсотках або балах. З результатів досвіду педагогічної практики відомо, що

для задовільної оцінки „Е” необхідно знати 0,5-0,75% від повного обсягу матеріалу, що в середньому складає 60% [3]. Для виконання даної вимоги необхідно при тестуванні за шкалою ECTS задавати 10 питань. Тоді для оцінки „А” (відмінно) необхідно дати 10 правильних відповідей, оцінки „В” (добре) – 9 правильних відповідей, оцінки „С” (добре) – 8 правильних відповідей, оцінки „В” (задовільно) – 7 правильних відповідей, оцінки „Е” (достатньо) – 6 правильних відповідей, оцінки „FX” (незадовільно з можливістю повторного складання) – 4-5 правильних відповідей, оцінки «F» (незадовільно з повторним вивченням курсу) – 0-3 правильних відповідей.

При складанні тестів важливим є рішення проблеми правдоподібності неправильних варіантів відповідей. Неправильні варіанти відповідей повинні бути правдоподібними зовнішньо і за змістом. Тож найбільш доцільною структурою при побудові тестів потрібно вважати один варіант правильний, три невірні, за наявності варіанта „правильної відповіді немає”. Використання варіанту „правильної відповіді немає” дозволяє значно ускладнити відгадування студентами правильних відповідей.

При запуску тестової програми можливо задавати питання у випадковому порядку з обмеженням часу відповіді до 10 хвилин. Викладач має можливість оцінити знання студентів як з кожного модулю, так і усього курсу загальнотехнічних дисциплін. Зміст запитань охоплює практично увесь курс і дає змогу об’єктивно оцінити рівень знань студентів як у груповій формі викладачем, так і самостійно для самоконтролю. Математичний апарат контролюючої програми автоматично виконує розрахунок і виставляє оцінку.

Таким чином, використання навчально-контролюючих програм дозволяє активно залучати студентів до навчального процесу, значно покращити засвоєння знань, а також надає можливість контролю ефективності їх засвоєння в умовах кредитно-модульної системи навчання. Досвід застосування навчально-контролюючих програм при вивченні загальнотехнічних дисциплін свідчить про підвищення ефективності підготовки вчителів трудового навчання в умовах входження до Європейського освітянського простору.

Список використаних джерел

1. Завізна Н. Компютеризація освіти з точки зору психолого-педагогічного аспекту. // Рідна школа, 1999. - №11, с.62.

2.Молибег А.П. Программированное обучение. – М.: Высшая школа, 1967. – 197с.

3.Стогний А.А. Основы комп'ютерной грамотности для преподавателей ВУЗов и техникумов. – К.: Вища школа, 1988. – 215с.

Недашковський Ю.В., Кучма О.І.,
доценти, кандидати технічних наук,
Криворізький ДПУ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ЕЛЕКТРОВИМІРЮВАЛЬНИХ ПРИЛАДІВ

Приведенная методическая последовательность преподавания темы курса электротехники при обучении студентам основам алгоритмизации педагогических задач относительно к технике измерений и электроизмерительных приборов.

Brought methodology of learning the students to bases an algorithm of pedagogical problems for technology of automation, in particular buildings montage schemes on the base and performing the problems with technological contents and with use the between discipline relationships.

Метою роботи є покращення методики викладання теми курсу електротехніки при вивченні електровимірювальних приладів для кращого засвоєння та ефективного поєднання теоретичних знань і практичних навичок.

Вдосконалення сучасної техніки відбувається за рахунок впровадження мікропроцесорної техніки, що в свою чергу призводить до мініатюризації вимірювальних систем. Сучасні інформаційні технології базуються на застосуванні комп'ютерної техніки і супутній їй техніці зв'язку, тобто комунікаційних технологій. Це призводить до необхідності їх вивчення і відповідного застосування. Цей аспект необхідно враховувати під час вдосконалення методів і організаційних форм навчання. Сучасний педагог повинен знати основи алгоритмізації і програмування, володіти комп'ютерною технікою, бути технічно грамотним і здатним самостійно вивчати і застосовувати сучасну вимірювальну техніку та комунікаційну технологію.

Структура діяльності особистості в умовах сучасного суспільного виробництва примушує викладача шукати методи і засоби для повноцінного

розкриття індивідуальності студента відповідно до специфіки предмету, оскільки вивчення теорії предмету і здійснення зв'язку з практикою в процесі навчання – два взаємозв'язані етапи.

Основний недолік вивчення технічних дисциплін зокрема сучасної техніки вимірювань – догматичний характер засвоєння наукових знань значною частиною студентської молоді. Вивчаючи технічний пристрій, призначений для вимірювання певної величини, важливо дати пояснення декільком різним принципам технічної реалізації виробу. Тобто застосовувати форми і методи, які не тільки дають поняття про механізм дії того або іншого пристрою, але і розкривають фізичну суть принципу дії, який може базуватися на різних методах вимірювань і перетворень того або іншого параметра.

Електровимірювальні прилади розрізняють за ступенем точності, за принципом дії і за конструктивним оформленням. Прилади можуть бути щитові, переносного типу, контрольні і реєструючі.

Лабораторну роботу з вивчення магнітоелектричних і електромагнітних приладів доцільно розбивати на дві лабораторні роботи, так як сумісне вивчення приладів різної конструкції різного принципу дії в рамках однієї роботи приводить до того, що студенти переносять особливості приладів одного типу на прилади іншого.

Тему “Електровимірювальні прилади” потрібно починати з роз'яснення вимог, що висуваються до електровимірювальних приладів.

Експериментально легко показати, що включення електровимірювальних приладів викликає зміну режиму роботи кола, а це веде до похибок при вимірюваннях. Для того щоб подібна демонстрація була найбільш наглядна, треба використовувати прилади низької якості або приладами зі штучнопогіршеними якостями, що виконується шляхом послідовного включення з вимірювальним механізмом амперметра невеликого опору (порядку декількох десятків ом) або шляхом паралельного включення з вольтметром, опору, рівного 0,2-0,3 опору вольтметра. Опори монтуються всередині корпусів приладів.

Студенти повинні зрозуміти, що чим менше прилади використовують енергії для своєї роботи, тим менше вони порушують режим роботи кола і тим менші похибки вносять при вимірюваннях. Тому малі особисті витрати енергії є суттєвою перевагою приладу.

Вимога як найменшого споживання енергії приладами відносно до амперметрів виразиться в малому опорі амперметра, так як потужність, що споживається визначається як $I^2 \cdot R$. Ця ж вимога стосовно вольтметра відобразиться у відносно більшому опорі вольтметра, тому що потужність, яку він споживає рівна $I^2 \cdot R = U^2 / R$. Необхідно показати, що якість вольтметра визначається його опором, що припадає в омах на 1 в шкали, а не тільки абсолютною величиною опору приладу. Кращі вольтметри мають 100-200 і більше ом на кожен вольт шкали.

При розгляді конструкцій окремих приладів не слід обмежуватися переліком деталей і поясненням кінематичної схеми приладу, а розглянути фізичні принципи, що лежать в основі роботи приладу і окремих його вузлів. Наприклад, говорячи про принцип дії вимірювального механізму приладу магнітоелектричної системи, необхідно, не тільки встановити факт обертання рамки зі струмом, але й визначити напрямок обертання, що буде корисно студентам для розуміння правила полярності при включенні приладів цього типу. Обов'язково треба роз'яснити роль пружин у вимірювальному механізмі, спираючись на закон Гука показати, що вони є саме тим вимірювальним елементом, який дозволяє нам судити про величину струму чи напруги. Також слід уважно розглянути фізичні принципи, що лежать в основі конструкції різних демпфіруючих пристроїв. При розгляді конструкцій приладів також слід звертати увагу і на технологію їх виготовлення. Питання про матеріали, що використовуються в приладах можуть бути з'єднувальним ланцюгом не тільки між різними розділами електротехніки, але і машинобудуванням та машинобудуванням. Наприклад, студентам добре відомо, що пружини виготовляють зі сталі, але в приладі використовують пружини з фосфористої бронзи, бо вона має не тільки добру пружність, але й має значно менший електричний опір та практично немагнітна. Таким чином, міжпредметні зв'язки (електрифікація, машинобудування, машинобудування) служать надійною основою для широкої орієнтації у виробництві, стимулює творчий початок і рішення проблем із застосуванням даних різних наук. На міжпредметній основі пошук рішення проблем відрізняється шириною обхвату різних сторін виробництва, його техніки, технології, безпеки, організації і економіки.

Велике значення в розвитку пізнавальної і творчої діяльності в ході трудового навчання має вибір методів форм організації праці учнів, вивчення ними техніки і технології. Так, репродуктивні методи навчання

дають відносно невисокий результат, а пошукові і проблемні – забезпечують розвиток творчості, гнучкість і рухливість пізнавально-трудової діяльності і як наслідок розвивають самостійність мислення і дають вищий рівень знань.

При вивченні конструкцій приладів також треба приділити увагу їх шкалам, так як студенти при виконанні лабораторних робіт часто роблять помилки із невірною зняття показань приладів. Найбільш часто бувають помилки при використанні приладів з нерівномірною шкалою та багатограничних приладів. Характерна помилка при використанні приладу з нерівномірною шкалою є знаходження ціни поділки, що знаходиться між нульовим і першою процифрованою поділкою. Щоб запобігти виникненню цієї помилки необхідно пояснити, що ціна поділки зберігається по всій шкалі приладу, а менше число поділок у першому інтервалі вказує на недоцільність вимірювань до першої процифрованої поділки, через велику похибку вимірювання.

Важливо не упустити роз'яснення поняття чутливості електровимірювального приладу. Вона визначається відношенням лінійного або кутового переміщення покажчика до змінювання вимірювальної величини, що викликала це переміщення і є різною для приладів з рівномірною та нерівномірною шкалами для різних точок шкали.

Перед тим як знайомити студентів з електричними вимірюваннями, необхідно їх ознайомити з похибками, що виникають при вимірюваннях електричних величин: випадкові, або статистичні; похибки, що виникають за рахунок конструкції самого приладу і похибки, що виникають за рахунок використання того чи іншого метода електричних вимірювань.

Формування практичних умінь і навиків – не тільки довгий, але й багатограничний процес, а тому звичайно, він не може бити забезпечений, якщо всі практичні роботи побудувати за одним планом, коли, наприклад, до кожної практичної роботи надається схема електричного кола, яку студент повинен зібрати. Така постановка практичних робіт буде однобокою, і найбільш вірогідно, що якщо в одних роботах студенти збирають за схемою електричне коло, то в других роботах доцільно вимагати від них і самостійного складання схеми або її елементів. В деяких роботах доцільно поставити завдання з підбору (розрахунку) елементів схеми (приладів або опорів), а також зняття схеми електричного кола з вивчаемого пристрою.

Знання, набуті студентами при виконанні робіт попереднього циклу, відповідно повинні бути закріплені в роботах наступного циклу.

Наприклад, якщо в роботах першого циклу студенти навчилися користуватися графіком поправок до вимірювального пристрою, то в наступній роботі необхідно включити пристрої, що мають графік поправок, тобто є необхідність підібрати достатню кількість вправ для закріплення відповідних умінь.

Список використаних джерел

1. Камнев В.Н. Чтение схем и чертежей электроустановок. Учебное пособие для ПТУ.- М.: Высшая школа, 1986.-144с.
2. Агутов П.Р. и др. Связь трудового обучения с основами наук.-М.: Просвещение, 1983.-126с.

Рогозіна О.В.,
канд. пед. наук, доцент
Бердянський ДПУ

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

В статье рассматриваются проблемы формирования творческих способностей студентов при изучении педагогических дисциплин на технологическом факультете.

In article opportunities of formation of creative abilities of students are shown during teaching pedagogical disciplines on technologists by the check faculty.

В епоху глобальних змін складність і неоднозначність процесів, що відбуваються у суспільстві, їх різноманітна спрямованість з особливою гостротою ставлять перед кожною людиною проблему вибору і самовизначення в особистих цінностях, культурі, місця в суспільному житті і професії. За цих умов освіта стає одним з найважливіших чинників прогресу і вчитель як носій загальнолюдських і суспільних цінностей, як творець особистості і транслятор надбань культури минулого в майбутнє через освіту підростаючого покоління, привертає особливу увагу суспільства, науковців і практиків. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні підкреслюється, що головною запорукою успішного виконання місії освіти стає якість підготовки вчителя, його здібність до саморозвитку і самореалізації у професійній діяльності, до продуктивної творчої діяльності в контексті надбань вітчизняної і світової культури. Національне відродження